

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто основну сутність соціального захисту, а також проблеми, які існують у країні. Здійснено статистичний аналіз соціального захисту населення України, який відображає тенденцію його розвитку, та розглянуто ряд пропозицій щодо вирішення наявних проблем.

Аннотация. Рассмотрена основная сущность социальной защиты, а также проблемы, которые существуют в стране. Осуществлен статистический анализ социальной защиты населения Украины, который отображает тенденцию ее развития и рассмотрен ряд предложений относительно решения существующих проблем.

Annotation. This article has considered the main essence of social protection, as well as the problems that exist in the country. The statistical analysis of social protection of the population of Ukraine has been held, reflecting the trend of developing a number of proposals to solve the existing problems.

Ключові слова: соціальний захист, соціальна забезпеченість, соціальна забезпеченість громадянина, соціальна допомога.

Мета статті полягає у проведенні статистичного аналізу та визначенні стану соціального захисту населення України.

Стратегічна мета будь-якої держави – це досягнення найкращої якості життя громадян. Однією з важливих внутрішніх функцій держави є соціальний захист населення, який передбачає турботу держави, суспільства про громадян, які потребують допомоги, сприяння у зв'язку з віком, станом здоров'я, соціальним становищем, недостатньою забезпеченістю засобами існування [1].

Соціальний захист – необхідний елемент функціонування будь-якої достатньо розвиненої держави. Сама система соціального захисту в широкому сенсі – це система правових, соціально-економічних і політичних гарантій, що надають умови для забезпечення засобів існування [2]:

1) працездатним громадянам – за рахунок особистого трудового вкладу, економічної самостійності та підприємництва;

2) соціально вразливим верствам – за рахунок держави, але не нижче встановленого законом прожиткового мінімуму.

В Україні існує гостра проблема стосовно витрат держбюджету, це пов'язано з тим, що відбувається нераціональне використання державних коштів, які виділяються на соціальні потреби. Більшість цих коштів виплачується людям, які навряд чи потребують цієї допомоги.

Проаналізувавши ресурси державного бюджету, було зроблено висновки, що, в першу чергу, вони спрямовуються на фінансування основних захисних статей бюджету, зокрема на: соціальний захист у разі непрацездатності та соціальний захист ветеранів війни і праці, а потім на інші: соціальний захист і соціальне забезпечення, соціальне забезпечення пенсіонерів і допомогу на забезпечення житлом та ін.

Структура населення говорить про те, що упродовж 2004 – 2011 років відбувається поступове скорочення населення, спостерігається, що у 2011 році порівняно з 2004 роком чисельність населення віком від 15 – 24 років скорочується на 2 %, 0 – 14 років – на 1 %, а також у 2011 році порівняно з 2004 роком спостерігається збільшення чисельності населення на 1 % віком 25 – 44 роки, і на 3 % – 45 – 64 роки, а численність населення віком понад 65 зменшується на 1 %, оскільки в цьому віці збільшується смертність, але при цьому з кожним роком знижується народжуваність.

У 2011 році порівняно з минулим роком кількість пенсіонерів збільшилася на 16,9 тис. осіб, а у відносному значенні – на 1 %, а в цілому з 2001 по 2011 роки спостерігається, що кількість пенсіонерів скоротилася на 708,6 тис. осіб, або на 1,05 %. Також спостерігається скорочення населення у працездатному та непрацездатному віці, яке не отримує пенсії, в цілому за 10 років на 1,07 % [3].

У процесі проведення динамічного аналізу було виявлено, що у 2011 році порівняно з 2009 роком спостерігається зниження кількості пенсіонерів на 11,8 тис. осіб, в цьому ж році порівняно з 2006 роком мало місце зниження чисельності пенсіонерів на 312 тис. осіб, якщо спостерігати ситуацію з 2001 по 2011 року, то можна зазначити, що відбувається зниження кількості пенсіонерів на 708,6 тис. осіб. Найбільше зниження кількості пенсіонерів спостерігається з 2001 до 2011 року.

Співвідношення середнього розміру пенсії і заробітної плати в Україні і в Харкові упродовж 2001 – 2011 років значно не змінюється, в Харкові спостерігається невелике збільшення співвідношення середнього розміру пенсії і заробітної плати, що наведено на рисунку.

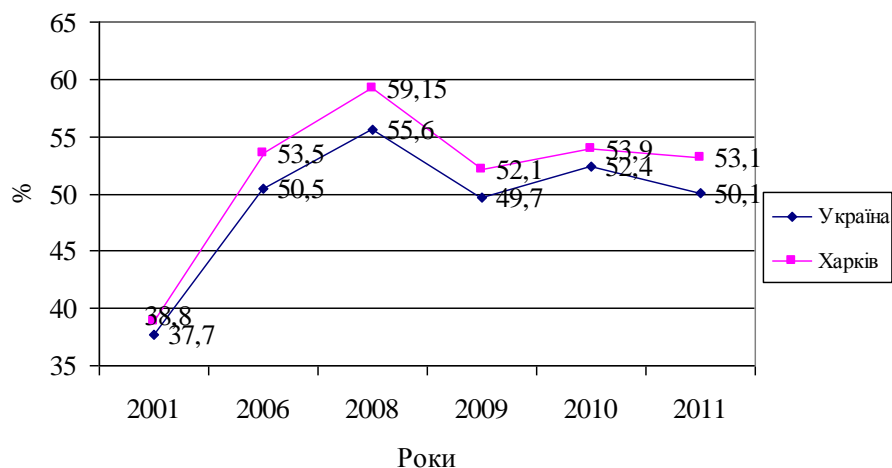

Рис. Динаміка співвідношення середнього розміру пенсії і заробітної плати по Україні і в Харківській області з 2001 до 2011 року

У 2008 році в Україні і Харкові спостерігається збільшення цього співвідношення, але у 2009 і в 2010 роках відбувається незначне зниження, проте з кожним роком спостерігається збільшення середнього розміру пенсій і заробітної плати.

Таким чином, у теорії і практиці реформування пенсійного забезпечення України є чимало невирішених проблем. Не сформувалося остаточне цілісне бачення системи соціального забезпечення, тільки формуються її нові напрями [4].

Проведений аналіз дозволяє надати пропозиції щодо стабілізації пенсійної системи в Україні:

- 1) створення реальних механізмів гарантій збереження і зворотності пенсійних накопичень громадян;
- 2) необхідність розробки концепції розвитку накопичувального пенсійного забезпечення і відповідного пакету законопроектів.

Слід зазначити, що подібне реформування потребує значних витрат часу і може викликати соціальні конфлікти.

Наук. керівн. Мілевський С. В.

Література: 1. Савинов А. Н. Организация работы органов социального обеспечения : учебник / А. Н. Савинов. – М. : ИНФРА-М, 2003. – 192 с. 2. Соловьев А. А. Оформление пенсий : методические указания / А. А. Соловьев. – М. : Изд. "Приор", 2003. – 245 с. 3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.org>. 4. Сирота И. М. Право социального обеспечения в Украине : учебник / И. М. Сирота. – Х. : "Одиссей", 2000. – 384 с.